

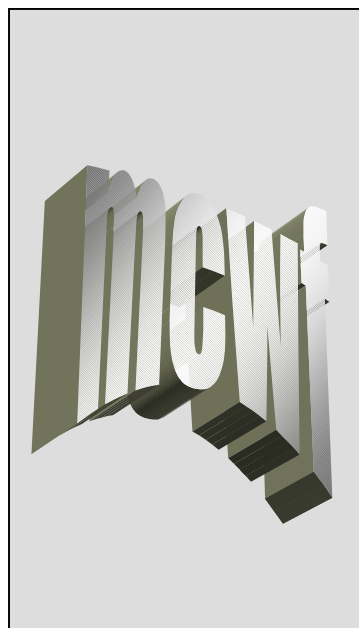
MSX Infobulletin

Jaargang: 29 november 2008 Nummer 19

INHOUD

Pag.: 1
Van de redactie
Pag.: 2
Verslag clubdag 20-09-08 MCWF
Pag.: 3
MSX-beurs Bussum
Pag.: 4
Kunstmatige intelligentie
Pag.: 5
SymbOS op de MSX (vervolg)
Pag.: 6
Geheugenuitbreiding Kleintjes

Van de Redactie

Beste lezer,

Algemeen

Vandaag is het weer de laatste clubdag van het jaar. Met andere woorden, we naderen het einde van het jaar weer.

Het is daarom eens goed terug te kijken hoe het de club dit jaar is vergaan.

De club is op 19 januari dit jaar aanwezig geweest op de Beurs van Nijmegen en 9 februari op de veiling in Mariënberg en heeft daar goede zaken gedaan.

Het aantal bezoekers van de clubdagen en beurs dit jaar varieerde van 10 tot en met 14. In het kader hiervan is stilgestaan bij het feit of de club bestaansgrond heeft en of de club moet blijven voortbestaan. De bezoekers van de club hebben er voor gekozen de club in zijn huidige vorm te laten voortbestaan.

De club heeft goede zaken gedaan op het gebied van donaties en verkopen. Al met al staat de club er heel positief voor. Al met al heeft het tot gevolg dat er voor volgend jaar weer vijf clubdagen zijn gepland op de navolgende data:

Zaterdag	24	januari	2009
Zaterdag	28	maart	2009
Zaterdag	30	mei	2009

(eventueel retrodag)

Zaterdag	26	september	2009
Zaterdag	21	november	2009

Zoals het hiervoor al staat wil de club wederom pogen op 30 mei een Retrodag te organiseren, zowel voor MSX als retrogame's. Wij wensen de club hierbij veel succes.

Van deze zijde wensen wij iedereen een prettige Sinterklaasavond op 5 december, prettige Kerstdagen en een Gelukkig Nieuwjaar toe. Dat het voor een ieder in 2009 maar voorspoedig mag verlopen.

De Redactie

**Colofon
MSX Club
West-Friesland**

Club/correspondentieadres:

MSX-Club West-Friesland
Kagerbos 43
1693 AW Wervershoof
☎ 06-22338863
e-mail adres
paul@msxwf.info

Secretariaat:

E. Kalkwiek
e-mail adres
msxwestfriesland@msxwf.info
secretariaat@msxwf.info

Redactieadres infobulletin:

E. Kalkwiek
Galerij 47
1695 JG Blokker
☎ 06-29407598
e-mail adres
secretariaat@msxwf.info

Website:

Jan Kobus
e-mail adres
jan@msxwf.info

Internet Home Page:

www.msxwf.info

Public Domain:

Paul Brugman
e-mail adres
paul@msxwf.info
☎ 06-22338863

Reparaties

Deze kunnen voorafgaand aan de clubdag bij het secretariaat worden gemeld. Het secretariaat draagt er zorg voor dat de reparatie tijdens de clubdag wordt uitgevoerd of dat het anderszins moet worden opgelost.

Doelstelling:

Het uitwisselen van kennis en ervaring, het geven van demonstraties en het inschakelen van deskundigen ten behoeve van het MSX-systeem en de bijbehorende software. Kortom, het bevorderen van het gebruik van het MSX-systeem middels een gezellig dagje computeren met mensen met dezelfde hobby.

De club kan niet aansprakelijk worden gesteld voor ingezonden stukken van één van de redactieleden. Ook niet voor aangeboden artikelen en advertenties.

Clubdagen in 2009:

24 januari	2009
28 maart	2009
30 mei	2009
(Retrodag)	
26 september	2009
21 november	2009

Verslag clubdag 20 september 2008 MSX Club Westfriesland

De clubdag begon om 11.00 uur. Deze keer waren er 11 bezoekers.

Om 13.30 uur heb ik de clubdag geopend met een kleine toespraak door iedereen hartelijk welkom te heten. Ik heb tijdens de toespraak aangegeven dat

- ik een afbericht heb ontvangen van Nick, Albert en Bas.

Verder was Jaap afwezig. Hopelijk heeft hij het mailverkeer omtrent de datumwijziging niet gemist. Zal hem nog mailtje hieromtrent sturen;

- op 27 september de MSX-beurs in Bussum wordt gehouden;

- de discussie nog niet is afgerond inzake het wel of niet blijven voortbestaan. Naar de aanwezigen heb ik aangegeven wat de mogelijkheden zijn als we stoppen met het organiseren van clubdagen, nl

1. alleen in naam verder met een website en het bezoeken van beurzen als MSX en retro;

2. met zijn allen jaarlijkse evenementen bezoeken zoals;

- januari MSX-beurs Nijmegen
- februari MSX-veiling Mariëberg
- mei MSX/retro-dag Hoorn
- september MSX-beurs Bussum

- deelname aan een clubdag van de MSX Vriendenclub Mariëberg

- bezoek aan het Nederlandse spelmuseum

In het kader hiervan heb ik ook aangegeven dat, zoals de club er op dit moment voorstaat, de club financieel de mogelijkheid heeft door te gaan tot de zomer van het jaar 2011.

Tijdens de discussie kwamen de volgende zaken aan de orde, nl:

- Eltje niet meer verder wil zoals het nu gaat. Het kost hem teveel verlofdagen om clubzaken te regelen. Hier moet een oplossing voor komen

- als besloten wordt de clubactiviteiten anders te organiseren, Eltje de clubzaken overdraagt aan iemand anders. Hij wil dan niet verder belast worden met clubzaken.

- Jan, i.v.m. privé-aangelegenheden voorlopig niet langer de website wil beheren.

- voorstel werd gedaan de club uit te breiden met andere Z-80 machines. Uitkomst van de discussie is geworden dat

- voorstel werd gedaan de club uit te breiden met andere Z-80 machines.

Uitkomst van de discussie is geworden dat

- 1 de club in zijn huidige vorm blijft doorbestaan tot eind 2010;
2. Regina de actualisatie van de website van Jan gaat overnemen;
3. Jan de contacten met de provider blijft onderhouden;
4. Paul de mogelijkheid gaat uitzoeken of de club uitgebreid kan worden met andere Z-80 machines;
5. Paul tesamen met Eltje gaat inventariseren welke activiteiten hij van hem kan overnemen.

- de spelcompetitie is georganiseerd door Paul. Het door hem uitverkoren spel is Chuka Taisen.

Hij heeft er voor gekozen dat de prijsuitreiking als volgt werd toegepast:

1 ^{ste} plaats	prijs 3	
2 ^{de} plaats	prijs 1	
3 ^{de} plaats	prijs 2	
vijfde plaats	prijs	organisatie spelcompetitie

Uiteindelijk hebben we om 14.30 uur de spelcompetitie gespeeld. Er waren 8 deelnemers.

Uitslag is geworden:

1. Alex Kalkwiek	punten	48.500
3de prijs Sleutelhanger		
2. Wouter de Vries	punten	29.700
1ste prijs Oortelefoon		
3. Bartholo Kobes	punten	22.400
2de prijs Projectie LCD Klok		
4. Nick Mol	punten	16.500
5. Jan Kobus	punten	14.400

organisatie volgende spelcompetitie

6. Paul Brugman	punten	11.000
7. Regilio Hulstede	punten	8.200
8. Ankje Kalkwiek	punten	3.600

Na de spelcompetitie konden de bezoekers zichzelf vermaken. Dat deden de bezoekers ook zowel met discussies, het bezichtigen van de uitgestalde apparaten het oplossen van computerprobleempjes, het spelen van spelletjes alsmede met het gespeelde spelletje.

Ook ik was een probleem aan het oplossen. Het probleem was dat ik het niet voor elkaar kreeg SymbOS op te starten. Voor de spelcompetitie ben ik er al aan begonnen. Ook de bezoekers Wouter en Marten deden hierin mee. Na de spelcompetitie was de hele club er mee bezig. Uiteindelijk bleek dat de Sony-machine van Paul als de PC van Bartholo wel met SymbOS wilden opstarten. Het bleek dat de 8280 van mij een tekort had aan intern geheugen had. De machine van Paul had een geheugen van 1 MB en de PC van Bartholo nog meer. Het programma SymbOS werkte bij hun beiden normaal en bij mij niet.

Om 16.30 uur was het einde clubdag. Al met al toch een leuke middag voor een ieder. Tot de volgende keer op 29 november 2008.

E. Kalkwiek

MSX-beurs Bussum

Beursdatum was 27 september jl. Ik ben daar tesamen met Ankje geweest als bezoeker. Wat opviel was dat er weinig bezoekers waren. Op het moment dat wij binnenkwamen kregen we te horen dat het bezoekersaantal was verdubbeld. De reden dat ik naar Bussum ben gegaan was de MP3-speler die ik in januari van de Stichting Sunrise had gekocht. Uit vorige publicaties van het Infobulletin is gebleken dat de speler niet wilde werken met SymbOS. Dit is kenbaar gemaakt naar Sunrise. Echter, tot dusver had ik niets meer vernomen hoe het probleem zou worden opgelost. Sunrise was op de beurs aanwezig als standhouder.

Wat opviel op de beurs was dat er weinig standhouders aanwezig waren en er nagenoeg geen bezoekers waren. Vanwege dit laatste was de situatie dusdanig dat standhouders hun stand ook alleen lieten en iets anders, zoals biljarten of buiten lopen, aan het doen waren.

Standhouders, die ik gezien heb, waren TNI (organisator van de beurs), Bitwise (biljarten of anderszins), Delta Soft, Stichting Sunrise, Byte Reaktor (notebooks op tafel en geen mensen bij stand), Paragon MSX (onopvallend), FIXato & Friends (idem niet opvallend), openMSX (idem niet opvallend) en BodyHammeR (wazig en vermoedelijk naast het biljart beneden).

Ik ben bij Sunrise geweest. Ze erkennen dat de configuratie met SymbOS niet liep. Zij waren hier nog steeds over bezig met de leverancier. Ze gaven verder aan dat de MP3-speler wel werkte middels de MP-3-files. Albert beaamde dit. Ik moest dus nog enige geduld uitoefenen inzake de reparatie of vervanging van de MP3-speler. Ik heb bij hun een spel, genaamd CAOS, gekocht.

Bij Bitwise wilde ik 2 spellen, Montezuma's Revenge en Box Boy, kopen. Echter, de standhouders waren zoek. Uiteindelijk bleken ze beneden aan het biljarten te wezen. De spellen heb ik daar maar afgerekend.

Vervolgens hebben we een praatje gehouden met Delta Soft, met name met Remy, over de beurs en andere zaken.

Vanwege het feit dat er weinig op de beurs te beleven viel, zijn Ankje en ik het lokale winkelcentrum maar gaan bezoeken.

Voor vertrek uit Bussum zijn we nog even weer naar binnen geweest bij de beurs. Het beeld

was nog niet anders geworden. Na het drinken van een kopje koffie en thee zijn we huiswaarts gekeerd. Wat ons bezig hield onderweg was of dit evenement nog lang blijft bestaan.

E. Kalkwiek

Kunstmatige intelligentie

Kan een computer denken? Nee.
Kan een computer doen alsof hij denkt? Ja

Het nabootsen door de computer van de wijze waarop mensen denken wordt kunstmatige intelligentie genoemd. Al jaren lang wordt geprobeerd iets van de menselijke geest in de computer te stoppen. Maar het blijft een nabootsing. Een computer wekt dan de indruk te kunnen denken, maar het is natuurlijk slechts een illusie.

Experiment

Eén van de eersten die zich met kunstmatige intelligentie bezig hield, was de bekende Amerikaanse prof. Joseph Weizenbaum. In 1986 ontwikkelde hij aan het Massachusetts Institute of Technology (MIT) het computerprogramma *Eliza*, dat met de mens over koetjes en kalfjes kon babbelen en enigszins de indruk wekte een intelligente conversatie te kunnen onderhouden.

Voor Weizenbaum was *Eliza* (genoemd naar Eliza Doolittle uit *Pygmalion*) een experiment, maar de psycholoog Kenneth Colby van de Stanford University zag er een hulpmiddel voor psychotherapie in. Samen met Weizenbaum ontwikkelde hij het meer gespecialiseerde praatprogramma *Doctor*. Uit dit programma ontwikkelde Colby weer het praatprogramma voor psychiatrische patiënten *Paranoia*, waarvan Weizenbaum zich distantiëerde.

De listing hierna bevat een *Eliza*-achtig programma in MSX-Basic. Het is zeer summier van opzet. De "intelligentie" van het programma is dan ook heel beperkt. De bedoeling is dat men het zelf verder uitbreidt en daarmee de intelligentie vergroot. Deze *Eliza* kan een (min of meer intelligent) gesprek voeren. Als het over dromen en familie-aangelegenheden gaat, haakt zij daarop in en dan lijkt het alsof de "geest in de omputer" interesse voor het onderwerp toont.

De intelligentie van *Eliza* zit in de DATA-regels en de kwasi-intelligentie in de subroutine, die in regel 550 begint.

Om de intelligentie te vergroten moeten de DATA-regels worden uitgebreid. Als dat gebeurt, moet worden gekeken naar de regels 370 tot en met 450 en 460 tot en met 540. Het gaat hier om paren.

Uitgezeefd

In de DATA-regels 460 t/m 540 staan woorden in kleine letters en altijd eindigend op een spatie, die in de ingevoerde regel (C\$ uit regel 190) kunnen voorkomen. Afzonderlijke woorden in C\$ worden in de algoritme van regel 230 uitgezeefd en telkens in subroutine 300 met de INST-Ring-functie vergeleken met *Eliza*'s woordenschat. Als er een treffer wordt gevonden, wordt het bijbehorende "relevante" antwoord van *Eliza* uit één van de DATA-regels 370 t/m 450 afgedrukt. Zo niet, dan komt subroutine 550 in actie en wordt een willekeurige "dooddoener" op het scherm gezet om het gesprek gaande te houden.

Een uitbreiding van een DATA-regel met kleine letters onder regel 540, moet ook een bijbehorende (relevante) uitbreiding van een DATA-antwoordregel onder regel 450 met hoofdletters krijgen. Elke uitbreiding met een DATA-regelpaar maakt hetóók noodzakelijk dat de variabele Q in regel 110 met één wordt opgehoogd, omdat deze variabele het inlezen van de woordenschat in de arrays A\$(x) en de antwoorden in B\$(x) in regels 120 en 130 bestuurt.

Daarnaast kunnen nog veel meer grapjes worden ingebouwd en wijzigingen worden ingebracht, waardoor *Eliza*'s schijn-intelligentie toeneemt. Bij treffers kan met randomizer een willekeurige keuze uit een aantal relevante antwoorden worden gemaakt, waarmee het weergeven van steeds dezelfde antwoorden wordt ondervangen en het gesprek levendig wordt.

```
100 REM PRAATPROGRAMMA ELIZA
110 CLS:KEY OFF:Q=9:DIM A$(Q),B$(Q)
120 FOR A=1 TO Q:READ A$(A):NEXT A
130 FOR A=1 TO Q:READ B$(A):NEXT A
140 PRINT:PRINT "HALLO – IK BEN ELIZA"
150 PRINT:PRINT "IK SPREEK IN
      HOOFDLETTERS"
160 PRINT "U SPREEKT ALLEEN IN kleine
      letters"
170 PRINT "GEBRUIK GEEN LEESTEKENS (.
      , ; ? !)"
175 PRINT:PRINT "NEEM AFSCHEID MET;
      tot ziens"
180 PRINT:PRINT "WAT IS UW
      PROBLEEM?"
190 C$="":PRINT:PRINT:INPUT
      C$:C$=C$+CHR$(32)
200 IF LEN(C$)<8 THEN GOSUB 550:
      GOTO 190
210 T=1:GOSUB 230
220 GOTO 190
230 FOR A=1 TO LEN(C$)
```

```

240 IF MID$(C$,A,1)=CHR$(32) THEN
      Z$=MID$(C$,T,A-T):GOSUB 300
250 IF V=1 THEN A=LEN(C$)
260 NEXT A
270 IF V=1 THEN V=0:GOTO 190
280 GOSUB 550
290 RETURN
300 Z$=Z$+CHR$(32)
330 IF INSTR(B$(B),Z$)<>0 THEN PRINT
      A$(B):V=1:B=Q:GOTO 350
340 T=A+1
350 NEXT B
360 RETURN
370 DATA "IK BEN NIET INTERESSANT"
380 DATA "DAT ZEGT U ALLEEN OM
      NEGATIEF TE ZIJN"
390 DATA "IK STEL DE VRAGEN"
400 DATA "AANGENAAM, HOE MAAKT U
      HET"
410 DATA "VERTEL ME MEER OVER UW
      DROMEN"
420 DATA "HEEFT U IETS TEGEN
      COMPUTERS?"
430 DATA "BENT U HET ZWARTE SCHAAP
      VAN DE FAMILIE?"
440 DATA "RUSTIG MAAR.... U MOET ZICH
      ONTSPANNEN"
450 DATA "DAT BEN IK MET U EENS"
460 DATA "je jij u eliza Eliza "
470 DATA "nee niet nooit niemand "
480 DATA "hoe waarom wie wat "
490 DATA "naam namen heet "
500 DATA "droom droomt dromen droomde
      gedroomd "
510 DATA "computer machine machinetaal "
520 DATA "familie broer zus vader moeder pa
      ma "
530 DATA "dood moord zelfmoord
      vermoorden "
540 DATA "eng gek vreemd eigenaardig raar
      onzin "
550 P=INT(8*RND(1)):IF P=0 THEN 550
560 ON P GOTO 570,580,590,600,610.620,
      630
570 PRINT "INTERESSANT, MAAR GAAT U
      VERDER": GOTO 640
580 PRINT "U MOET ZICH WAT POSITIEVER
      OPSTELLEN":GOTO 640
590 PRINT "HOE BEDOELT U DAT
      PRECIES?":GOTO 640
600 PRINT "DAT BEGRIJP IK NIET GOED":
      GOTO 640
610 PRINT "VERTEL DAAR EENS WAT
      MEER OVER": GOTO 640
620 PRINT "VOELT U ZICH WEL GOED IN
      ORDE?": GOTO 640
630 PRINT "U MOET WEL EEN BEETJE
      MEEWERKEN": GOTO 640
640 RETURN

```

```

650 PRINT:PRINT:PRINT "HET WAS EEN
      LEERZAAM GESPREK":END

```

De Schrijver

SymbOS op de MSX (vervolg)

De vorige keer heb ik al aangegeven dat SymbOS onder MSX-DOS werkt. Je denkt, nou dat is simpel. Het programma downloaden, MSX-DOS installeren en werken met SymbOS.

Integendeel. Zo als ik er nu mee bezig ben, kan ik niet stellen dat SymbOS gebruiksvriendelijk is. Daar kwam ik de vorige clubdag achter. Misschien dat dit in de toekomst anders wordt, maar dat zullen we nog wel zien. Ik was tijdens de clubdag aan het stoeien met SymbOS op een NMS 8250 en kreeg het niet aan de praat. Wouter en Marten, ook aanwezig, deden volop mee. Wouter vertelde dat hij ook startproblemen had gehad met SymbOS. Eerst waren we bezig met een flash card met de Sunrise IDE-interface. Het maakte niet uit. Later heb ik SymbOS gekopieerd op een disc. Kijken of dat beter wilde. Ging ook niet.

Marten en Wouter vertelden dat als je SymbOS installeert, je dit doet onder opgave van twee drivers. Dit is nodig om SymbOS vlekkeloos te laten werken op jouw machine.

Tijdens de clubdag vroeg ik Bartholo of hij het programma wilde proberen op zijn PC met gebruikmaking van Blue MSX. Dat werkte vlekkeloos. We hebben toen de disc nog uitgeprobeerd op de Sony van Paul. Ook niks aan de hand. SymbOS werkte prima.

Het bleek dat de PC van Bartholo en de Sony van Paul over meer dan 1Mb intern geheugen beschikten. Mijn NMS 8250 had maar 64Kb. Het probleem was dus dat de NMS 8250 te weinig geheugen had om SymbOS te laten werken.

Na de clubdag heb ik SymbOS op mijn NMS 8280 proberen te installeren. Ook hiermee werkte SymbOS niet. Ik heb vervolgens bij Bas het geheugen van mijn NMS 8280 laten vergroten tot 256Kb.

Vanaf een disc werkt SymbOS nu. Nog niet vanaf een flash card, maar dat gaat ook nog lukken.

Bij het installeren van SymbOS moet je er rekening mee houden dat je een opgave van de drivers moet geven, anders werkt SymbOS niet goed.

Hoe is nu het gebruik van de bootlader:

Als volgt
symbos [opties] [d0[x[y]] apparaat1.driv]
[d1[x[y]]apparaat2.driv]

Opties zijn:

f # [slot[subslot]]

Laadt de default driver voor een floppy disc (FDC) en/of geef het een nummer. Het slot- en subslotnummer kunnen gespecificeerd worden.

Typenummers: 0 niets
1 Philips
2 National
3 SVI
4 Microsol
5 Panasonic

Voorbeeld: symbos f1 Dit laadt de Philips(WD2793)driver.

m # [slot[subslot]]

Laadt de default driver van een extern geheugen of interface en geef het een nummer.

Typenummers: 0 niets
6 Sunrise IDE
7 Novaxis SCSI
8 Mega SCSI

Voorbeeld: symbos m61 Dit laadt de driver van de Sunrise IDE in slot 1. Plaatst u de Interface in slot 2, wordt het commando symbos m62.

d # [slot[subslot]] device.driv

Laadt een door de gebruiker gedefinieerde driver voor een FDC <0> of een extern geheugen of interface <1> in plaats van een default driver. Je moet wel de driver's filenaam specificeren.

p # kies de partitie waarop je SymbOS hebt staan als "C"/boot drive.

Voorbeeld:

Symbos m61 p3

Dit wil niks anders zeggen dan dat de Sunrise IDE Interface in slot 1 zit met het programma SymbOS op partitie 3. Je moet er wel rekening mee houden dat SymbOS niet logisch redeneert, maar de partities telt van achter naar voor en niet andersom. Dus als je SymbOS op de mastercard hebt staan met 2 partities en geen slave-card in de IDE hebt zitten, praat je over partitie 1 of 2.

Nog een voorbeeld

Symbos f131 d11 sunrise.driv p4

Als het goed is, kun je dit zelf uitleggen.

E. Kalkwiek

Geheugenuitbreiding

Van 64 kB naar 128 kB

Philips NMS 8220

- Kort van 2 geheugenchips (41464) pen 16 in.
- Soldeer een 41464 m.u.v. pen 16 op U8
- Soldeer een 41464 m.u.v. pen 16 op U9
- Soldeer een draag tussen beide 41464's pen 16 en TP9 (nabij U12)
- Verwijder JP2
- Maak een verbinding met JP3

Sanyo Wavy 70 FD(2)

- Plaats een 41464 (IC 113)
- Plaats een 41464 (IC 114)
- Plaats een condensator van 100nF (C 122)
- Plaats een condensator van 100nF (C 123)
- Wijzig de draagbrug J1102 naar 1-2

Bas Kornalijnslijper

Kleintjes

Kleintjes kunnen gratis door iedereen worden geplaatst. Ook voor niet MSX-gerelateerde zaken. Stuur uw advertentie naar de redactie!

Te koop aangeboden:

Robotarm SVI-2000B

Prijs € 90,=

e-mail: msxwestfriesland@msxwf.info

Te koop aangeboden:

Philips Muziekmodule (compleet)

MSX2 Sony HB500P

MSX2 Philips NMS 8245

MSX Philips NMS 8210

Computers zijn eventueel leverbaar met Monitor, Muis, Joystick etc.

Telefoon: 06- 22338863

Te koop aangeboden:

IBM 80 Mb externe harddisk voor MSX-computer zonder SCSI-interface.

Prijs € 40,=

Met interface € 80,=

e-mail: msxwestfriesland@msxwf.info
